LUOMUINSTITUUTTI

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO
13.10.2016

Asia: HE 134/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017
Teema: Kansallisen ruokaketjun kehittäminen (momentit 30.20.46 ja 30.20.47)

Suomen kansalliset luomutavoitteet ovat, että vuonna 2020 Suomen peltoalasta on luomutuotannossa 20 % ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruoasta on luomua 20 %. Tällä hetkellä Suomen peltoalasta 10 % on luomutuotannossa ja julkisissa ruokapalveluissa tarjotusta ruoasta noin 5 % on luomua. Tavoitteita ei saavuteta tähänastisin toimenpitein.

Luonnonmukainen tuotanto on merkittävä osa biotaloutta ja puhtaita ratkaisuja, josta hallituksen talousarvioesityksessä on erillinen määrärahaesitys (30.20.47). On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että myös luonnonmukaisen tuotannon kehittämistoimenpiteet sisältyvät tähän määrärahakohtaan.

Tämän lisäksi valtiovallalta tarvitaan muita toimia.

Esitys muista tarvittavista toimenpiteistä:

1. Luomuruoan arvonlisäveron alentaminen: ohjataan kulutuskäyttäytymistä terveellisempään ja turvallisempaan suuntaan
2. Torjunta-aine- ja väkilannoiteverojen käyttöönotto: kompensoidaan luomuruoan arvonlisäveron alentamisen vaikutukset ja ohjataan tuotantoa kestävämpään suuntaan
3. Kansallinen kouluruokatuki luomuruoalle: kasvatetaan tulevia sukupolvia terveellisempään ja turvallisempaan ruokakäyttäytymiseen ja tervehdytetään julkisen sektorin ruokatoimintakäytäntöjä
4. Luomua jalostavien tila- ja mikroyritysten tuki: saadaan lisää luomujalosteita markkinoille ja tervehdytetään keskittyneen ruokaketjun toimintaa
5. Luomualan tiedeviestinnän resurssien vahvistaminen: lisätään kuluttajien tietoisuutta terveellisestä ja turvallisesta ruoasta ja eri tuotantotapojen vahvuuksista ja heikkouksista
6. Lisäys Luomuinstituutin toimintamenoihin vuodesta 2017 lähtien 180 000 e/v: turvataan monitieteinen, tutkimuslähtöinen luomuruokaketjun kehittäminen Suomessa.

Perustelut kohtiin 1-4:

Torjunta-aineiden on todettu aiheuttavan syöpää, hedelmällisyyden heikkenemistä ja ne vaikuttavat haitallisesti suoliston mikrobistoon. Teollisesti valmistettujen elintarvikkeiden prosessoinnissa käytettyjen lisäaineiden on todettu aiheuttavan allergioita. Luomuruoka ei sisällä ihmisen terveydelle haitallisia torjunta-ainejäämiä ja se sisältää enemmän ihmiselle tarpeellisia antioksidantteja. Suosimalla luomuruokaa vaikutetaan ihmisten terveyteen ja säästetään kansanterveyskuluissa. Nykylainsäädäntömme ei tue turvallisemman ruokajärjestelmän kehittämistä. Torjunta-aine- ja väkilannoiteveroilla voidaan ohjata suomalaista ruoantuotantoa terveellisempään ja turvallisempaan suuntaan.
Luomutuotantoon siirtymisellä voidaan myös korjata ulkomaan kaupan alijäämää, koska luomutuotannossa ei käytetä torjunta-aineita, väkirehuja eikä väkilannoitteita (tavanomaisen tuotannon merkittävimmät tuontipanokset).

LUOMUINSTITUUTTI

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO
13.10.2016

Kaikista näistä toimenpiteistä hyötyvät myös ympäristö ja eläimet. Luomutuotanto vahvistaa maaperän elinvoimaa, vähentää vesistökuormitusta ja ilmastopäästöjä sekä lisää luonnon monimuotoisuutta (pieneliöstö, pölyttäjät, linnut, kalat, riista).
Suomalainen ruokaketju on poikkeuksellisen keskittynyt. Siksi tarvitaan tukea tilatason jalostustoiminnan ja tuottajien yhteistoiminnallisen jalostustoiminnan kehittämiseen. Tämä lisää myös maaseudun ja aluetalouksien elinvoimaa.

Selvitys kohtiin 5 ja 6:

Vuoden 2012 lopussa Suomeen perustettiin Luomuinstituutti, joka tekee työtä kotimaisen luomutuotannon kasvattamiseksi tutkimuksen, tiedeviestinnän, koulutuksen ja kehittämishanketoiminnan keinoin. Sen koordinaatioyksikkö sijaitsee Mikkelissä ja sen asiantuntijaverkostossa on kaikkiaan noin 150 asiantuntijaa, jotka ovat joko Helsingin yliopiston tai Luonnonvarakeskuksen henkilökuntaa (toteuttavat tutkimus- ja kehittämishankkeita pääosin projektirahoituksella).
Luomuinstituutin resurssointi jäi perustamisvaiheessa puutteelliseksi: HY ja Luke maksavat vuosittain vain johtamisen kustannukset (n. 120 000 e/v) ja koordinaatioyksikön muu toiminta on rahoitettu vuoden 2014 loppuun asti alueen (Etelä-Savon liitto, EAKR ja Mikkelin kaupunki) myöntämällä hankerahoituksella. Vuonna 2013 eduskunta myönsi Luomuinstituutille 80 000 euron budjettimäärärahan vuosille 2014 - 2015 ja vuonna 2014 toisen lisämäärärahan 50 000 euroa vuosille 2015 -2016. Vuoden 2017 alusta Luomuinstituutilla on käytettävissään vain 120 000 euron suuruinen, instituutin perustajien osoittama perusrahoitus johtamisen kuluihin.
Instituutin muu koordinaatiotoiminta (tiedeviestintä, tutkimus- ja hankekoordinaatio ja hallinto) edellyttävät kuitenkin **180 000 euron vuotuista budjettirahoitusta.**

Luomuinstituutti

Pirjo Siiskonen
johtaja, professori

Lähteitä
Eviran tilastot
Lisää luomua! Hallituksen luomualan kehittämisohjelma ja luomualan kehittämisen tavoitteet vuoteen 2020
Luomutalous tuo uutta kasvua. Tutkimuspohjainen ideapaperi. Toim. Demos
Nuutila, Jaakko. The Finnish Organic Food Chain. Modelling towards 2020 goals with change and innovation. Academic dissertation. University of Helsinki, Institute of Behavioural Sciences, Studies in Educational Sciences 272, Helsinki 2016
www.luomuinstituutti.fi: materiaalipankkiaineistot